הִלְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע סִימָן עט פ

ר שם בגמרא.

עַד שֶׁיִּכְלֶה הָרַיחַ, וְאִם יָצָא מֵחֲבֵרוֹ (ל) מֻתָּר בְּדִבְרֵי תוֹרָה, מִשּׁוּם דְּאִי אֶפְשָׁר, שֶׁהַתַּלְמִידִים קְצָתָם גּוֹרְסִים וּקְצָתָם יְשֵׁנִים וּמְפִיחִים בְּתוֹךְ הַשֵּׁנָה. ר אֲבָל (לא) לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע (יג) (לב) אָסוּר עַד שֶׁיִּכְלֶה הָרַיחַ:

פ מִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהִשָּׁמֵר מֵהֲפִיחַ. וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א שמות רבה ב, ב. תשובת הרא"ש כלל ד' סימן א'.

א א מִי (א) שֶׁבָּרִי לוֹ (ב) שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲמֹד עַל עַצְמוֹ (ג) מִלְּהָפִיחַ עַד שֶׁיִּגְמֹר קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה, * מוּטָב שֶׁיַּעֲבֹר (ג) זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה וְלֹא יִתְפַּלֵּל מִמַּה שֶּׁיִּתְפַּלֵּל בְּלֹא גּוּף נָקִי, וְאִם עָבַר זְמַן תְּפִלָּה, אָנוּס הוּא וּמִתְפַּלֵּל מִנְחָה שְׁתַּיִם. וְאִם יָרֵאָה לוֹ שֶׁיָּכֹל לַעֲמֹד עַל עַצְמוֹ בְּשָׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע, יָנִיחַ תְּפִלִּין בֵּין 'אַהֲבָה' (ג) לִקְרִיאַת שְׁמַע. הַגָּהוֹת: (ד) וּמְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם (טור):

בַּאֵר הֵיטֵב

(כה.) פֶּרֶשׁ שֶׁל אֶרֶץ אֱדוֹם שֶׁמַּאֲכִילִין אוֹתָן שְׁעוֹרִין. עַיִן מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יד):

ט (יג) **אָסוּר.** דְּאָפְשָׁר לְצָאת לְחוּץ וְלִקְרוא. עַיִן מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טו):

א (ב) **מִלְּהָפִיחַ וְכוּ'.** כָּל זֶה דַּוְקָא כְּשֶׁאֵרַע לוֹ מִקְרֶה זֶה בְּלִתְּי טָהוֹר בְּשֶׁבִּיל שׁוּם מַאֲכָל שֶׁהִזִּיק לוֹ וְכַיּוֹצֵא בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא בְּרָצוֹנוֹ יוּכַל לְהִתְפַּלֵּל בְּגוּף נָקִי, אֲבָל אִם יֵשׁ לוֹ חֹלִי שֶׁמַּחֲמַתּוֹ מַכְרִיחַ לְהָפִיחַ בְּכָל שָׁעָה, יִתְפַּלֵּל, וּכְשֶׁיָּבוֹא לוֹ הַהֶפְחָה יִשְׁתֹּק וְיַמְתִּין עַד

בְּאוּר הֲלָכָה

הֲלָא קַיְימָא לָן (סי' עו ס"ז) **סָפֵק צוֹאָה בָּאֲשָׁפָּה אָסוּרָה. וְנִרְאֶה לִי דְּאִם בְּרֹב הַיָּמִים נִסְתַּלֵּק מִמֶּנָּה הָרֵיחַ רַע מֻתָּר אִם הִיא בְּדוּקָה מִצּוֹאָה,** וְאַף דִּבְצוֹאָה קַיְימָא לָן סִימָן פ"ב (ס"א) דַּאֲסוּרָה עַד שֶׁתְּהֵא נִפְרֶכֶת דְּאָז חֲשִׁיבָה כְּעָפָר בְּעָלְמָא, שָׁאנֵי הָכָא דְּאַשְׁפָּה הֲלֹא הִיא עָפָר מֵעִקָּרָהּ, וְרַק אֲסוּרָה וַחֲשִׁיבָה כְּצוֹאָה מִשּׁוּם הָרֵיחַ, וּמִמֵּילָא כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק הָרֵיחַ חוֹזֶרֶת לְהְיוֹת עָפָר, כֵּן נִרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי:

א * מוּטָב שֶׁיַּעֲבֹר זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה. עַיִן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ג) הַטַּעַם כִּי גְּנַאי הוּא וְכוּ'. לְקַטְתִּי זֶה מִדִּבְרֵי עֲבוֹדַת הַיּוֹם. וּלְעִיל בְּסִימָן ל"ח סָעִיף ב' בְּבֵאוּר הַגְּרָ"א מְשַׁמַע דְּטַעַם הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ עִקַּר הוּא, דְּקְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה צְרִיכִין לִהְיוֹת בְּתִפִּלִּין וְכָאן אִי אֶפְשָׁר בְּתִפִּלִּין, עַיִן שָׁם. וּלְפִי זֶה בְּתִפִּלַּת הַמִּנְחָה שֶׁבְּלֹאו הָכִי אֵין אָנוּ מְנִיחִין תְּפִלִּין וְכֵן בִּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל עַרְבִית וּתְפִלָּתָהּ, אַף שֶׁאֵין יָכוֹל לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מִלְּהָפִיחַ אַף עַל פִּי כֵן יִקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע וְיִתְפַּלֵּל בִּזְמַנָּהּ וּכְשֶׁיִּצְטָרֵךְ לְהָפִיחַ יִפְסֹק עַד שֶׁיִּכְלֶה הָרֵיחַ. אַף לְדִבְרֵי כֻלָּם יִקְשֶׁה טַעַם הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, דִּלְדִבְרֵי עֲבוֹדַת הַיּוֹם קָשֶׁה וְכִי מִפְּנֵי חֶשְׁשָׁא דְּהֶפְחָה יִבְטֵל לְגַמְרֵי אֶת הַמִּצְוָה הֲלֹא אָנוּס הוּא בָּזֶה, יִתְפַּלֵּל, וּכְשֶׁיִּזְדַּמֵּן לוֹ הָאָנֶס יַפְסִיק בְּאֶמְצַע עַד שֶׁיִּכְלֶה הָרֵיחַ, וְכֹמוֹ שֶׁהִקְשָׁה בְּאֶמֶת הַמָּגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק"א). וְכֵן לְטַעַם הַגְּרָ"א גַּם כֵּן קָשֶׁה וְכִי מִפְּנֵי שֶׁלֹּא יָכוֹל לְקַיֵּם קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה עִם תְּפִלִּין יְבַטֵּל עַל יְדֵי זֶה לְגַמְרֵי הַקְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה, וַהֲלֹא הַלְּבוּשׁ הֶרְחִיב לָנוּ הַדִּבּוּר בָּזֶה בְּסִימָן נ"ח (ס"ב) וּפְשׁוּט לוֹ בְּבֵיעְתָא בְּכוֹתְחָא דִּבְמָקוֹם שֶׁהָאָדָם אָנוּס וְלֹא יָכוֹל לְקַיֵּם מִצְוֹת תְּפִלִּין לֹא יְבַטֵּל בִּשְׁבִיל זֶה קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה בִּזְמַנָּהּ, עַיִן שָׁם. וּפְשׁוּט לִי דְּמִשּׁוּם זֶה כָּתַב הַגְּרָ"א בְּסִימָן זֶה 'אֵינוֹ נִרְאֶה כֵּן לַהֲלָכָה'. אַף **לְכַלֵּי עָלְמָא אֵין הַדִּין הַזֶּה דְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ אָמוּר אֶלָּא אִם וַדַּאי יִפְיַח בְּאֶמְצַע, אֲבָל מֵחֲשָׁשָׁא דְּשָׁמָא יִפְיַח בְּוַדַּאי אֵין נָכוֹן לְבַטֵּל בִּשְׁבִיל זֶה אֲפִלּוּ תְּפִלָּה בְּצִבּוּר, וְיֵשׁ לְהָאָדָם לְהַתְחִלָּה רַק לִבְדֹּק אֶת עַצְמוֹ וְיוֹתֵר אֵין עָלָיו חִיּוּב כְּלָל:**

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(כט) כְּצוֹאַת אָדָם, וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְהַרְחִיק מִלְּפָנָיו כְּמִלֹא עֵינָיו וַאֲפִלּוּ (ל) אִם יָדוּעַ לוֹ שֶׁאֵין בָּהּ צוֹאָה וּמֵי רַגְלַיִם, וְהוּא (לא) מִן הַתּוֹרָה. זֶה הַכְּלָל, כָּל רֵיחַ רַע הַבָּא מִדָּבָר הַמַּסְרִיחַ כֵּיוָצֵא בָּאֵלּוּ שֶׁנִּתְפָּרְשׁוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ עִקָּר, מַרְחִיקִין מִמֶּנּוּ כְּדִין צוֹאַת אָדָם, דִּבְכְלַל 'וְהָיָה מַחֲנֶךָ קָדוֹשׁ' הֵם, כְּלוֹמַר, שֶׁאִם מַגִּיעַ אֵלָיו הָרֵיחַ רַע אֵין מַחֲנֵהוּ קָדוֹשׁ וְאָסוּר לִקְרוֹת [וְלִבּוֹשׁ]: **ט** (ל) **מֻתָּר בְּדִבְרֵי תוֹרָה.** מִשּׁוּם (לג) דְּרֵיחַ רַע שֶׁאֵין לוֹ עִקָּר הוּא אָסוּר רַק מִדְּרַבָּנָן, לְכָךְ לֹא גָּזְרוּ בָּזֶה מִפְּנֵי בִּטּוּל תּוֹרָה. וְעַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טו): **(לא) לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע.** אוֹ (לג) לְבָרֵךְ שׁוּם בְּרָכָה: **(לב) אָסוּר עַד וְכוּ'.** דְּאָפְשָׁר לָצֵאת לַחוּץ וְלִקְרוֹת. וְכָתַב הָאֲלִיָּה רַבָּה (ס"ק טז) דְּאִם הוּא רוֹצֶה יָכוֹל לְהַרְחִיק לְמָקוֹם שֶׁלֹּא נִשְׁמַע שָׁם הֲרֵיחַ וְדַי וְאֵין צָרִיךְ אַרְבַּע אַמּוֹת:

א (א) **שֶׁבָּרִי לוֹ.** לְאַפּוּקֵי אִם אֵינוֹ בָּרִי לוֹ וְהוּא מַשְׁהֶא עַצְמוֹ מֵחֲשָׁשָׁא דְּשָׁמָּא יָבֹא לְהָפִיחַ בָּאֶמְצַע, שֶׁלֹּא כְּדִין הוּא עוֹשֶׂה: **(ב) שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אֲפִלּוּ אִם לֹא יֹאמַר רַק קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה לְבַד גַּם כֵּן לֹא יוּכַל לְהַעֲצִיר עַצְמוֹ מִלְּהָפִיחַ בָּאֶמְצַע, דְּאִי לָאו הָכִי יוֹתֵר טוֹב לַעֲשׂוֹת כָּךְ מִלְּבַטֵּל לְגַמְרֵי תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה: **(ג) זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע.** הָאַחֲרוֹנִים (ע) הִסְכִּימוּ דְּאֵין לוֹ לַעֲבֹר זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא דְּאוֹרַיְיתָא מִשּׁוּם זֶה, וְגַם (ג) בְּתִשׁוּבַת הָרַא"ש (כלל ד סי' א) שְׁמָמְנָה מִקּוֹר הַדִּין לֹא נִזְכַּר שָׁם קְרִיאַת שְׁמַע, וּבְמָגֵן גִּבּוֹרִים (שלטי הגבורים סק"א) כָּתַב דְּהוּא רַק שִׁגְרָא דִּלְשָׁנָא, וּרְאָיָה דִּבְסִימָן ל"ח סָעִיף ב' אִיתָא גַּם כֵּן זֶה הַדִּין וְלֹא נִזְכַּר שָׁם רַק תְּפִלָּה לְבַדָּהּ, וְגַם כָּאן סֵיֵּם רַק בִּתְפִלָּה לְבַדָּהּ, וְכַנָּנַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ רַק לוֹמַר דְּעַל יְדֵי זֶה יִשָּׁנֶה הַנְהָגָתוֹ שֶׁמִּתְפַּלֵּל תָּמִיד קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה בִּזְמַנָּהּ אֶלָּא יִקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע לְבַדָּהּ (ג) עִם בְּרָכוֹתֶיהָ וְלֹא יִתְפַּלֵּל, כִּי בִּתְפִלָּה הוּא עוֹמֵד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וּגְנַאי גָּדוֹל הוּא לְהָפִיחַ אָז, אֲבָל קְרִיאַת שְׁמַע אֵינוֹ כְּמְדַבֵּר עִם הַמֶּלֶךְ אֶלָּא שְׁמְקַיֵּם בָּזֶה רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאַף שֶׁיִּקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע בְּלִי תְּפִלִּין שֶׁהַתְּפִלִּין צְרִיכִין גּוּף נָקִי, לֹא יַמְתִּין וְיַעֲבֹר זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע כְּדֵי לְקָרוֹתָהּ בִּתְפִלִּין, אֶלָּא מֵתֵי שֶׁיּוּכַל הַתְּפִלִּין בַּיּוֹם יָנִיחֵם: **(ד) וּמְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם.** וְתָכָף אַחַר קְרִיאַת שְׁמַע יַחֲלֹץ. (ד) אֲבָל הַטַּלִּית יָכוֹל לִלְבֹּשׁ וּלְבָרֵךְ עָלָיו קֹדֶם שֶׁיַּתְחִיל הַבְּרָכוֹת, וְגַם יוּכַל לִלְבֹּשׁוֹ כָּל הַיּוֹם, שֶׁאֵין צָרִיךְ גּוּף נָקִי לְצִיצִית. וּמִיהוּ (ה) אִם לֹא הִנִּיחַ הַטַּלִּית מִקֹּדֶם וּבָא לוֹ בֵּין 'אַהֲבָה' לִקְרִיאַת שְׁמַע, יָכוֹל לְהָנִיחַ בְּלֹא בְּרָכָה, דִּלְבִישָׁה לֹא הָוֵי הֶפְסֵק. וְכָל זֶה (ו) כְּשֶׁאֵרַע לוֹ מִקְרֶה זֶה בְּשִׁבִּיל שׁוּם מַאֲכָל שֶׁלָּעֶרֶב בְּוַדַּאי יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל בְּגוּף נָקִי, אֲבָל מִי שָׁרְגִיל בְּכָךְ שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֹלִי שֶׁמַּחֲמַתּוֹ מַכְרִיחַ לְהָפִיחַ בְּכָל שָׁעָה וְאִי לֹא יִתְפַּלֵּל נִפְטָר מִן הַתְּפִלָּה לְעוֹלָם, מֻתָּר לוֹ לְהִתְפַּלֵּל בְּלֹא גּוּף נָקִי, דְּלֹא אָתֵי אִסּוּר הֶפְחָה שֶׁהוּא רֵיחַ רַע שֶׁאֵין לוֹ עִקָּר דְּהוּא רַק אִסּוּר דְּרַבָּנָן וְדַחֵי לְקְרִיאַת שְׁמַע דְּאוֹרַיְיתָא אוֹ לִתְפִלָּה שֶׁהוּא מִצְוָה דְּרַבִּים, לָכֵן יִקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע וְיִתְפַּלֵּל [רַמ"א בְּתִשׁוּבָה סִימָן צ"ח]. וְהַפְּרִי חָדָשׁ כָּתַב גַּם כֵּן כָּזֶה, אֶלָּא (ז) דְּהוֹסִיף דִּכְשֶׁנִּיגַּע לוֹ הֶפְחָה יַפְסִיק עַד שֶׁיִּכְלֶה הָרֵיחַ, כְּמוֹ בְּרֵיחַ רַע שֶׁאֵין לוֹ עִקָּר דְּפוֹסֵק, וְיַחֲזֹר וְיִתְפַּלֵּל. וְהַפְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"א) נִסְתַּפֵּק עוֹד דְּאָפְשָׁר דִּשְׁרֵי לוֹ בְּכֹהֲאֵי גַּוְנָא לְהָנִיחַ תְּפִלִּין גַּם כֵּן, דְּהָאֵי יַעֲקֹר לְעוֹלָם מִצְוַת עֲשֵׂה דְּאוֹרַיְיתָא דִּתְפִלִּין, עַיֵּן שָׁם. וְנִרְאֶה לִי דְּכַנָּנַת הַפְּרִי מְגַדִּים רַק הַהֲנָחָה עַל אֵיזוֹ רְגָעִים וְרַק כְּדֵי לְקַיֵּם הַמִּצְוָה עֲשֵׂה, דְּיוֹתֵר מִזֶּה בְּוַדַּאי אָסוּר. וְאִם אֵין יָכוֹל לְהַעֲצִיר עַצְמוֹ מִלְּהָפִיחַ עַד כְּדֵי שֶׁיֵּנִיחַ הַשֵּׁל יָד וְהַשֵּׁל רֹאשׁ, יָנִיחַם (ח) אֲחָד אֲחָד. וּלְעִנְיַן בְּרָכָה, נִרְאֶה לִי (ט) דְּלֹא יְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם. כָּתַב רַמ"א בְּתִשׁוּבָה סִימָן צ"ח, (י) מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֹלִי שֶׁמְּטַפְטֵף תָּמִיד מֵי רַגְלַיִם לְאָנְסוֹ וְאִם כֵּן לֹא יוּכַל לְהִתְפַּלֵּל לְעוֹלָם, יֵשׁ לְהַתִּיר לַעֲשׂוֹת לוֹ בֶּגֶד סָבִיב אֲבָרוֹ וְהַבְּגָדִים הָעֶלְיוֹנִים יִהְיוּ נְקִיִּים, וְיִכָּנֵס לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְיִתְפַּלֵּל, וּבִשְׁעַת הַטָּפַת מֵי רַגְלַיִם יַפְסִיק וְאַחַר כָּךְ יִתְפַּלֵּל, וְדַוְקָא שֶׁלֹּא הָצְרַךְ לְטַפְטֵף בִּשְׁעָה שֶׁמַּתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל וְאַף עַל פִּי שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁבְּתוֹךְ תְּפִלָּתוֹ יִצְטָרֵךְ לְטַפְטֵף וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ח (כט) מְשׁוּם וּפְרֵי מְגַדִּים (א"א ס"ק טו): **(ל)** פְּרִי מְגַדִּים (שם): **(לא)** פְּרִי מְגַדִּים (שם): **(לב)** עַבּוֹדַת הַיּוֹם: **ט** (לג) פְּרִי מְגַדִּים (מש"ז סק"א ורן ז) וְכֵן כָּתַב בְּלִקּוּטֵי הָרַמְבַּ"ן (כב. ד"ה הלכך): **(לג)** שָׁם בְּהָרַמְבַּ"ן:

א (ג) מַהֲאֲלִיָּה רַבָּה (סק"א) וְהָעֲבוֹדַת הַיּוֹם וּבְאוּר הַגְּרָ"א וּמָגֵן גִּבּוֹרִים (שלטי הגבורים סק"א). **וְאַף לְעִנְיַן תְּפִלָּה מִשְׁמַע מִדִּבְרֵי הַגְּרָ"א שֶׁאֵין מְסַכִּים עִם הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ לַהֲלָכָה שֶׁיִּכְשֹׁל עַל יְדֵי זֶה לְגַמְרֵי הַמִּצְוַת תְּפִלָּה, וַהֲבִיאוּ הַמָּגֵן גִּבּוֹרִים עַיֵּן שָׁם:** (ד) וּבְחִדּוּשֵׁי

Mishna Brura Memukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah